

คำถาม-คำตอบทางพระพุทธศาสนา

ประจำเดือนตุลาคม 2551

ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์

<http://www.bodhinanda.com>

คำถาม 1: อยากเรียนถามท่านอาจารย์ว่าคัมภีร์พระเวทแต่งเสร็จเมื่อไหร่ครับ อาตมาฟังอาจารย์บรรยายแล้วรู้สึกไม่ตรงกับหนังสือที่คนอื่นเขียน ไม่ทราบว่าที่ถูกเป็นอย่างไรกันแน่? อาตมาอยากศึกษาเพิ่มเติมไม่ทราบว่าคำแปลคัมภีร์ฤคเวทจะหาอ่านได้ที่ไหนครับ (พระเขมรตโน/กรุงเทพฯ มหานคร)

คำตอบ: ท่านโปรดอย่าหาว่าอย่างนั้นอย่างนี้เลยนะครับพระคุณเจ้า ผมเป็นฆราวาสส่วนท่านเป็นภิกษุ เพราะฉะนั้น ถึงผมจะเป็นอาจารย์ ท่านเป็นลูกศิษย์ก็อย่าใช้คำว่า 'ครับ' เลยนะครับ ขอให้ท่านใช้คำว่า 'เจริญพร' จะเหมาะสมกว่า อีกอย่างที่พระชอบใช้ประจำและไม่สมควรก็คือการใช้คำว่า ดร. บ้าง ศ. หน้าตำแหน่งพระซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันมากที่มหาจุฬาฯ สมมติเช่นพอจบปริญญาเอกมา อยากให้รู้ว่าเรียนจบก็เขียนหน้าชื่อว่า ดร.พระมหาแต่้ว, ดร.พระมหาฮึด ฯลฯ พระมีตำแหน่งที่หน้าเคารพอยู่แล้วครับ อะไรที่มีในสมัยหลังควรเรียงไว้หลังพระดีกว่า เช่น พระดร.ดี, พระดร.สมหมาย ดังนี้ เป็นต้น ผมได้ยินฆราวาสบ่นมาหลายหนแล้วว่าไม่เหมาะ เพราะทำให้สถานะพระต่ำกว่า วัตถุประสงค์วิหารไม่อนุญาตให้ใช้แบบนี้เด็ดขาด ส่วนประเด็นที่ท่านถามสรุปได้ 3 ข้อ คือ 1. คัมภีร์ฤคเวทแต่งเมื่อไหร่ 2. มีใครแปลเอาไว้บ้าง 3. จะหาอ่านได้ที่ไหนในเมืองไทย

คำถามแรก ถ้าท่านอ่านประวัติวรรณคดีสันสกฤตที่แขกเขียน เขามักจะบอกว่าคัมภีร์พระเวทแต่งราว 7 พันปีบ้าง 5 พันปีบ้าง 3 พันปีบ้าง 2 พันปีบ้าง ประเด็นนี้ก็มักจะทำให้อายุมากๆ ไว้ก่อน แต่ตัวเลขที่เขาระบุเหล่านี้ก็เป็นสันนิษฐานส่วนตัว ซึ่งค่อนข้างเป็นอัตวิสัยมาก ประเด็นก็คือไม่เคยมีนักวิชาการอินเดียคนไหนให้หลักฐานเพียงพอที่จะสรุปว่าเหตุใดคัมภีร์พระเวท โดยเฉพาะฤคเวทต้องแต่งเมื่อราว 5 พันปีบ้าง 3 พันปีบ้าง คนเป็นอาจารย์สอนภาษาสันสกฤตในประเทศไทยส่วนใหญ่จบมาจากอินเดีย เพราะฉะนั้น ตัวเลขที่พวกเขาอ้างอิงมักมาจากตำราที่แขกเขียน ส่วนนักปราชญ์ยุโรปก็ให้เวลาแตกต่างกัน บางท่านบอกว่า 2 พันปี บางท่านบอกว่า 1700 ปีก่อนคศ. เป็นอย่างมาก

นักวิชาการที่ทำวิจัยเรื่องคัมภีร์พระเวท และพยายามระบุเวลาแต่งสมัยนี้เท่าที่ผมสังเกตเห็นคนเดียวคือศ. ไมเคิล วิตเซล (Michael Witzel) ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดซึ่งเป็นชาวเยอรมัน วิตเซลรวบรวมข้อมูลทั้งด้านภาษาที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระเวทของชาวอินเดียโบราณและคัมภีร์อเวสตะของชาวอิหร่านโบราณ บวกด้วยหลักฐานโบราณคดีและประวัติศาสตร์อื่นๆ แล้วให้ความเห็นว่ายุคพระเวทหรือคัมภีร์ฤคเวทซึ่งเป็นส่วนที่เก่าแก่ที่สุดน่าจะแต่งราว 1,300 ปี ไม่เกิน 1,500 ปี บุคคลที่สันนิษฐานว่าไม่น่าจะเกิน 1,500 ปีมาก่อนวิตเซลและใกล้เคียงกันก็คือแมกซ์ มึลเลอร์ซึ่ง

เป็นชาวเยอรมันที่เคยปักหลักสอนอยู่ในสถาบัน ตะวันออก อ็อกซฟอร์ด ก็เพราะค้นคว้าวรรณคดีสันสกฤตอย่างแตกฉานนี้เองแมกซ์ มึลเลอร์จึงบุกเบิกวิชาศาสนาเปรียบเทียบตามมา

เพียงแต่ว่าสมัยแมกซ์ มึลเลอร์สันนิษฐานซึ่งเป็นช่วงศตวรรษที่ 19 นั้น ไม่มีหลักฐานใดสนับสนุนมากนัก เพราะสมัยนั้น งานทางด้านโบราณคดีในอินเดียก็เพิ่งจะเริ่ม วิตเซลกล่าวว่าการระบุเวลาแต่งของแมกซ์ มึลเลอร์นั้นเป็นการเดาที่ดี (a good guess) เพราะใกล้เคียงมาก ที่จริงไม่มีหลักฐานใดเด็ดขาดที่จะบ่งชี้ว่าคัมภีร์พระเวทจะแต่งก่อน 1700 ปีก่อนคศ. ระยะเวลาหลัง มีหลักฐานด้านอื่นๆ มาประกอบเพิ่มมากขึ้น วิตเซลพยายามรวบรวมหลักฐานทุกๆ ด้านมาศึกษาต่อก็ค้นพบว่าพิจารณาจากหลักฐานการอพยพเข้าสู่บริเวณอินเดียของอารยันและร่องรอยการอพยพที่ปรากฏในคัมภีร์พระเวทแล้วมากที่สุด ยุคพระเวทน่าจะเริ่ม 1500 ปีก่อนคศ. แต่คัมภีร์ฤคเวทซึ่งเก่าแก่ที่สุดในบรรดาคัมภีร์หมวดพระเวทนั้นแต่งราว 1,300 ปีก่อนคศ. (Michael Witzel, *Das Alte Indien*, München, 2003, p.24: 'Der Veda ist die älteste uns erhaltene Literatur Indiens; sie umfasst das religiöse Wissen der Brahmanen, der Dichter und Priester der vedischen Periode (etwa 1500-500 v.Chr.)', p.125: 'um 1300-1000 rigvedische Periode [Panjab und angrenzende Regionen], Zehnkönigsschlacht [Bharata] an der Parushni')

ผมเคยไปนั่งคุยกับวิตเซลเป็นส่วนตัวที่ฮาร์วาร์ด ท่านก็ย้ำว่าเอาเข้าจริงๆ คัมภีร์ฤคเวทน่าจะแต่ง 1,300 ปีก่อนคศ.มากกว่า ผมก็เลยเอาตัวเลขนี้มาบรรยายให้ท่านฟัง ถ้าท่านอ่านงานเขียนนักสันสกฤตหรือนักประวัติศาสตร์ศาสนาอินเดียที่แต่งมาก่อนงานไมเคิล วิตเซลหรือไม่เคยอ่านงานของเขา ท่านก็อาจไม่รู้อะไรจริงนี้ ผมเชื่อถือไมเคิล วิตเซลเพราะงานวิจัยเขาหลักๆ อยู่ที่คัมภีร์พระเวทและประวัติ ศาสตร์ชาวอารยันในอินเดีย และค้นคว้าเรื่องนี้โดยตรง ถ้าไปอ่านงานนักสันสกฤตชาวไทย ส่วนใหญ่ก็มักตามเขกนั้นแหละครับ

มาถึงคำถามข้อที่ 2 มีใครแปลคัมภีร์ฤคเวทบ้าง? จำนวนแปลฤคเวทเป็นภาษาไทยไม่มีครับ อย่างไรก็ตามแต่ภาษาไทยเลยครับ แม้แต่ภาษาอังกฤษก็ยังไม่ดีเลย เคยมีคนแปลเป็นภาษาอังกฤษท่านหนึ่งซึ่งคนไทยหลายคนก็นิยมอ่านคือ Ralph T.H.Griffith ในชื่อ The Rig Veda แต่จำนวนแปลของท่านผู้นี้มีผิดพลาดคลาดเคลื่อนมาก ที่จริงก็น่าสนใจเพราะสมัยที่ท่านผู้นี้แปลงานวิจัยทางนี้ยังอึมครึมอยู่มาก พจนานุกรมหรือหนังสืออ้างอิงทางสันสกฤตยังไม่ค่อยมีมากเท่าไร ปัจจุบันนี้ จำนวนแปลเล่มนี้แทบไม่มีคนใช้ในยุโรปแล้วครับ

ที่ดีมากๆ ออกมาหน่อยมีสามจำนวนครับ อย่างแรกเป็นจำนวนแปลภาษาฝรั่งเศส ของ หลุยส์ เรอนู (Louis Renou) ชาวฝรั่งเศสลงเป็นตอนๆแต่ไม่ทั้งหมด อย่างที่สองคือจำนวนแปลของเกลเดนอร์ (Karl Friedrich Geldner) ชาวเยอรมันซึ่งเป็นอดีตอาจารย์สอนสันสกฤตและภาษาอเวสตะที่มหาวิทยาลัยไลป์ซิกและตีอ빙เง่นในเยอรมนีในชื่อ Der Rig-Veda aus dem Sanskrit ins Deutsche übersetzt ซึ่งมีทั้งหมด 3 เล่ม เริ่มพิมพ์ตั้งแต่พ.ศ. 2494 (1951) อย่างที่สาม เป็นจำนวนแปลของดัทยานา เอลิซาเบทโกว่า นักสันสกฤตแห่งชาวรัสเซีย สมัยเรียนแปลคัมภีร์ฤคเวท ท่านอาจารย์ที่สอนสั่งให้ผมใช้ จำนวนแปลของปราชญ์สองท่านแรกแกะอ่านเพื่อเตรียมเรียน

อย่างไรก็ดี ทุกวันนี้ เรามีสำนวนแปลอีกชิ้นหนึ่ง³ ซึ่งถือได้ว่าเป็นน่าจะถูกที่สุดในโลกก็คือสำนวนแปลของวิตเชลเพ็งพิมพ์เมื่อพ.ศ.2550 นี้เอง ในชื่อ *Rig-Veda: Das Hellige Wissen*, Verlag der Weltreligionen, 2007 เป็นการแปลโดยมีสำนวนแปลของเรอนูและเกลเนอริซึ่งมีมาก่อนเป็นแนวเทียบ จึงถือว่าเป็นสำนวนแปลที่สมบูรณ์ที่สุดของคัมภีร์ฤคเวทในเวลา

ส่วนคำถามที่ 3 ว่ามีสำนวนแปลเป็นภาษาไทยหรือเปล่า? ขอนมัสการเรียนท่านว่า สำนวนแปลภาษาไทยไม่มีใครแปลหรอกครับ ไม่น่าจะมีใครคิดแปลด้วย คนไทยที่เรียนแปลคัมภีร์พระเวทจากภาษาสันสกฤตในประเทศไทยมีน้อยมาก ที่จริงต้องบอกว่าการนับตัวได้ด้วยซ้ำ แม้จะเรียนจบกลับมาแล้วก็แทบไม่มีเลยที่จะใส่ใจทำวิจัยคัมภีร์พระเวทต่อ ถึงมีก็น้อยมากๆ ครับ ฉะนั้น อย่าเพิ่งคิดเลยว่าจะมีสำนวนแปลคัมภีร์พระเวทในระยะอันใกล้นี้เป็นภาษาไทย แต่ถ้าท่านสนใจสำนวนแปลภาษาเยอรมันของวิตเชลผมมีครับ